

## คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลฎีกาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง  
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลชุมแก้วพรหม กับพวก จำเลย ในคดีแพ่ง  
หมายเลขคำที่ ๗๓๗/๒๕๔๔ ศาลจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย  
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ในประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕  
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ดังนี้

๑. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) โดยบริษัทบริหารสินทรัพย์เพชรบุรี จำกัด  
ผู้เข้าสวมสิทธิ์เป็นโจทก์ฟ้อง ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลชุมแก้วพรหม จำเลยที่ ๑ นางวรรณภา แก้วพรหม  
จำเลยที่ ๒ นายสมภาร แก้วพรหม จำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง กู้ยืม ค่าประกัน  
บังคับจำนอง ศาลจังหวัดอุบลราชธานีมีคำสั่งระหว่างพิจารณาให้งดสืบพยานจำเลย และมีคำพิพากษา  
ให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชำระเงินพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์

๒. จำเลยทั้งสามได้อุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานีที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีต่อ  
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำพิพากษายกอุทธรณ์ โดยเห็นว่า จำเลยทั้งสามอุทธรณ์  
คำสั่งโดยไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕

๓. จำเลยทั้งสามยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา และมีคำร้องขอให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสาม  
เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า เนื่องจากคดีนี้ศาลอุทธรณ์  
ภาค ๓ มีคำพิพากษายกอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาโดยอ้างว่า จำเลยทั้งสามไม่ได้วางเงินค่าธรรมเนียม  
ที่ต้องใช้แก่คู่ความฝ่ายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ จำเลยทั้งสามเห็นว่า  
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ที่บัญญัติว่า “... ฯลฯ... และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงิน  
ค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์  
นั้นด้วย... ฯลฯ...” ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง  
ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และ

มาตรา ๓๐ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” เนื่องจากการที่บทบัญญัติมาตรา ๒๒๕ กำหนดให้มีการวางเงินพร้อมกับการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนั้นบุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมไม่มีเงินมาวางและย่อมที่จะไม่ได้รับความเป็นธรรมที่จะได้รับความคุ้มครองจากศาลยุติธรรมในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา ผู้ร้องทั้งสามเห็นว่าจำนวนเงินดังกล่าวนั้นจะต้องนำมาวาง และขอทุเลาการบังคับหรือขออนาถาในจำนวนเงินดังกล่าวไม่ได้ บทบัญญัติของมาตรา ๒๒๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวจึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและขัดต่อมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมีผลตามมาตรา ๖ กล่าวคือ บทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๒๒๕ ใช้บังคับไม่ได้ ปัญหาข้อโต้แย้งนี้ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาก่อน จำเลยทั้งสามผู้ร้องจึงขอให้ศาลจังหวัดอุบลราชธานีรื้อการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสามเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

๔. ศาลฎีกาพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รื้อการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยทั้งสามเพื่อศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

#### ข้อกฎหมาย

#### รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๒๕ การอุทธรณ์นั้นให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย ให้ผู้อุทธรณ์ยื่นสำเนาอุทธรณ์ต่อศาล เพื่อส่งให้แก่จำเลยอุทธรณ์ (คือฝ่ายโจทก์หรือจำเลยความเดิมซึ่งเป็นฝ่ายที่มีได้อุทธรณ์ความนั้น) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖

ได้พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องมีสิทธิให้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ศาลฎีกาส่งความเห็นของคู่ความ ซึ่งโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นกรณีที่เข้าบทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ร้องมีสิทธิให้ส่งคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ เห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย โดยมีหลักว่าบุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในกฎหมาย ซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาคและบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา จะกระทำมิได้ ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นการวางหลักประกันที่รัฐจะต้องให้การรับรองความเสมอภาคและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจจะกระทำมิได้ ทั้งนี้ หลักความเสมอภาคตามมาตรา ๓๐

มาจากหลักที่ว่า ความเสมอภาคเท่าเทียมกันเป็นสิทธิที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติอันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่บุคคลที่เรียกว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคโดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ คือ เงินค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้อุทธรณ์จะต้องใช้ให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งคู่ความฝ่ายนั้นได้เสียไปในการดำเนินกระบวนการตามที่ศาลกำหนดในคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อุทธรณ์นั้น เพื่อเป็นประกันว่าหากในที่สุดศาลพิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมแทนคู่ความฝ่ายที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมนั้น เพราะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีในศาลส่วนแพ่งเป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างเอกชนกับเอกชน ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และใช้ระบบกล่าวหาซึ่งเป็นภาระของคู่กรณีหรือคู่ความที่จะต้องพิสูจน์และแสวงหาพยานหลักฐานเอง ดังนั้น คู่ความจึงย่อมจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นค่าธรรมเนียมที่คู่ความจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งศาลจะได้กำหนดให้คู่ความฝ่ายที่แพ้คดีต้องชำระให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ชนะคดี โดยศาลจะกำหนดไว้ในคำพิพากษาอันเป็นค่าธรรมเนียมซึ่งคู่ความฝ่ายที่แพ้คดีตามคำพิพากษาจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งในทุกคดีที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งในศาลยุติธรรม และแม้ว่าเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ผู้อุทธรณ์จะขอหาประกันมาวางต่อศาลแทนการวางเงินค่าธรรมเนียมไม่ได้และจะยกข้ออ้างว่าได้ยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีมาเป็นเหตุเพื่อมิให้ต้องวางเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งไม่ได้ แต่สำหรับการวางเงินค่าธรรมเนียมนั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ขออนุญาตดำเนินคดีอุทธรณ์อย่างคนอนาถาและได้รับอนุญาตจากศาลให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ย่อมได้รับการยกเว้นที่จะไม่ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่จะต้องชำระแก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้อุทธรณ์สามารถที่จะใช้สิทธิในกรณีไม่มีเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติในเรื่องค่าธรรมเนียมซึ่งคู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์จะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตาม

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล จึงไม่ใช่เป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากความแตกต่างด้านฐานะทางเศรษฐกิจดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เพราะบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับเป็นการทั่วไป ผู้ที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกัน ไม่ได้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

นายมงคล สระฐาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ